

การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสร้างแก้ว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3

Action Research for Developing Internal Quality Assurance at Ban Sang Kaeo School in Maha Sarakham Educational Service Area Office 3

สุนัย เลขกลาง¹ ศิริ ถือาสนา² เนตรชนก จันทร์สว่าง³ และประยงค์ ศรีทรัพย์⁴
Sunai Legklang,¹ Siri Teesana,² Netchanok Chansawang³ and Prayong Srisub⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการประกันคุณภาพภายใน และพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนบ้านสร้างแก้ว อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม ให้เหมาะสมกับบริบทและได้มาตรฐาน เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 2 วงรอบ ดำเนินการวิจัยตลอดปีการศึกษา 2550 ตัวแปรการวิจัย ได้แก่ ตัวบ่งชี้ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ 3 มาตรฐาน ได้คัดเลือกเพื่อดำเนินการพัฒนา 5 ตัวบ่งชี้ เครื่องมือการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามสภาพการปฏิบัติ และความต้องการปรับปรุงพัฒนาการประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ และแบบประเมินการประกันคุณภาพภายในที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น การวิเคราะห์ข้อมูลแสดงเป็นค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

สภาพการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนอยู่ในระดับมากทุกมาตรฐาน โดยทุกมาตรฐานมีความต้องการให้มีการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน อยู่ในระดับมาก

การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายใน 5 ตัวบ่งชี้ นักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมในการพูดที่ดี เป็นที่ ฟังพอใจของครู ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนสามารถปฏิบัติตนตามระบอบประชาธิปไตยได้ดี เป็นที่ น่าพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย สภาพแวดล้อมของโรงเรียนบ้านสร้างแก้วทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนมีสภาพที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ คณะครูทุกคนสามารถผลิตสื่อการเรียนการสอนได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ และนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ และครูทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน และสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนตลอดทั้งเขียนรายงานการวิจัยได้ถูกต้องตามรูปแบบที่กำหนด

การประเมินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน หลังการดำเนินกิจกรรมพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายใน ทำให้โรงเรียนบ้านสร้างแก้ว มีผลการปฏิบัติสูงขึ้นกว่าเดิมทุกมาตรฐาน

คำสำคัญ : การวิจัยเชิงปฏิบัติการ การประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนบ้านสร้างแก้ว

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

² ศษ.ด. (การบริหารการศึกษา) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ พร.ด. (วิทยาศาสตร์ศึกษา) อาจารย์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

⁴ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านยางน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3

รับต้นฉบับ 12 กุมภาพันธ์ 2552 รับลงพิมพ์ 28 กุมภาพันธ์ 2552

ABSTARCT

The purposes of this study were to examine the current conditions and the needs of internal quality assurance, and to develop the process of internal quality assurance at Ban Sang Kaeo School, Chiang Yuen District, Maha Sarakham Province in order to suit the context and to meet the standard criteria. The study was conducted by using the action research process based on the concept of Kemmis and McTaggart in 2 spirals throughout the academic year 2007. The variables used in the study were indicators of the 3 National Education Standards, and 5 indicators were selected for development. The instruments were: 1) a questionnaire on performance condition and needs for improving development of internal quality assurance based on the National Education Standards, and the internal quality assurance. The statistics used in the study were mean and standard deviation.

The results of the study revealed that the performance conditions of internal quality assurance at the school were at a high level in all standards. Each standard was rated at a high level. The five processes of internal quality assurance indicated that most of the students responded genuinely and were satisfied with the teachers, parents or guardians and whom it concerned. They could carry out well depending on the democracy system and be satisfied with people who had been related to. The environmental conditions of the school both in class and out of class facilitated a learning atmosphere. All of the teachers could produce instructional media to meet the established goals and applied in learning activities. They had adequate knowledge, understand how to conduct the classroom research and could write the research reports correctly according to the established form.

For evaluating internal quality assurance in school after performing activities, it was revealed that the performance outcomes had high performance in every standard.

Keywords: action research, internal quality assurance, Ban Sang Kaeo School

บทนำ

ปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ทุกประเทศต้องพยายามปรับตัวให้ทันต่อกระแสของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยปัจจัยสำคัญที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าวได้แก่ คุณภาพของคน ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพของคนเพื่อเตรียมให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมโลก จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับทุกๆ ประเทศ การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเป็นแนวทางหนึ่งของการพัฒนาคนในทุกๆ ประเทศให้ความสำคัญ เพื่อทำให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้เป็นคนที่มีรู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่ม

สร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีจริยธรรม คุณธรรม รู้จักพึ่งตนเอง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544 : 1)

สถานศึกษาต่างๆ ได้ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาตามกฎหมายกำหนด พบปัญหาอุปสรรคหลายของคณะกรรมการการศึกษาสภาผู้แทนราษฎร รายงานว่าความเข้าใจและความร่วมมือของบุคลากรต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ยังเข้าใจไม่ตรงกัน และยังไม่ให้ความร่วมมืออย่างเพียงพอการฝึกอบรมครูผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้ความรู้

ความเข้าใจ มีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาระบบคุณภาพ ภายในและเตรียมรับการประกันคุณภาพภายนอกยังไม่ครอบคลุม การประสานงานของหน่วยงานต่างๆ ของกระทรวง ศึกษาธิการยังไม่เชื่อมโยงเพียงพอ เป็นการประสานงานเพียงเป็นพิธีเท่านั้น ดังจะเห็นได้จากการกำหนดระบบ หลักเกณฑ์ วิธีการประกันคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ของแต่ละหน่วยงาน มีปัญหาด้านเอกภาพและเอกลักษณะที่ต้องมีการปรับให้เชื่อมโยงและสอดคล้องกันมากขึ้น และการนำผลการประกันคุณภาพภายในไปใช้และการเผยแพร่ผลต่อสาธารณชน ยังทำได้จำกัดและไม่เห็นผลเป็นรูปธรรม และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา พบว่า โรงเรียนส่วนหนึ่งยังขาดความเข้าใจที่ถูกต้องเรื่องการประกันคุณภาพ ยังไม่ได้ดำเนินการให้การประกันคุณภาพเป็นการทำงานปกติที่ต้องทำเป็นประจำและต่อเนื่อง แต่กลับมุ่งเน้นโดยยึดเอาการประเมินภายนอกเป็นหลักซึ่งไม่ถูกต้อง (ศิริ ถิอาสนา, 2549 : 2)

โรงเรียนบ้านสร้างแก้วได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์กรมหาชน) โดยผลการประเมินคุณภาพภายนอก สรุปได้ว่า ด้านผู้เรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับดี 2 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 9 และ 10 ระดับพอใช้ 4 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 1, 4, 6 และ 12 ระดับปรับปรุง 1 มาตรฐาน คือมาตรฐานที่ 5 สรุปผลการประเมินด้านผู้เรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับพอใช้ด้านผู้บริหารมีคุณภาพอยู่ในระดับดี 3 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 13, 14 และ 20 ระดับพอใช้ 2 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 18 และ 25 สรุปผลการประเมินด้านผู้บริหาร มีคุณภาพอยู่ในระดับดี และด้านครูผู้สอน มีคุณภาพอยู่ในระดับดี 1 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 22 พอใช้ 1 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 24 สรุปผลการประเมินด้านครูมีคุณภาพอยู่ในระดับดี (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2546 : ก - ค)

ผู้วิจัยเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสร้างแก้วแห่งนี้ มีความตระหนักและเห็นความสำคัญที่จะพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาภายใต้กรอบและนโยบายการประกันคุณภาพ

การศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาและพัฒนาประเด็นที่เป็นปัญหาเหล่านี้ให้มีคุณภาพสูงขึ้น โดยอาศัยหลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อที่จะนำผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนบ้านสร้างแก้ว ตลอดจนใช้ข้อมูลไปสู่การปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่องพร้อมที่จะรับการประเมินจากภายนอกและใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการประกันคุณภาพภายใน ของโรงเรียนบ้านสร้างแก้ว อำเภอเขียงยืน จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนบ้านสร้างแก้ว อำเภอเขียงยืน จังหวัดมหาสารคาม ให้เหมาะสมกับบริบทและได้มาตรฐาน โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

ขอบเขตการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของ เคมมิส และแม็กแท็กการ์ด (Kemmis and McTaggart) โดยดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัย 4 ขั้นตอนคือ

- 1.1 การวางแผน
- 1.2 การปฏิบัติการ
- 1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 1.4 การสะท้อนผล

2. กลุ่มผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

- 2.1 กลุ่มผู้ร่วมวิจัย

- 2.1.1 ผู้วิจัย 1 คน

- 2.1.2 ผู้ร่วมวิจัย ได้แก่ ครูสายผู้สอน 10 คน

- 2.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

- 2.2.1 ครูสายผู้สอน 10 คน

- 2.2.2 กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 9 คน

- 2.2.3 ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 25 คน

- 2.2.4 นักเรียน จำนวน 25 คน

3. ระยะเวลาที่ดำเนินการวิจัยการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในประกอบด้วย 4 ระยะ คือ

3.1 ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการประกันคุณภาพภายใน ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2550 - 15 มีนาคม 2550

3.2 ระยะที่ 2 การเตรียมการเพื่อพัฒนาการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ระหว่างวันที่ 16 มีนาคม 2550-15 พฤษภาคม 2550

3.3 ระยะที่ 3 การพัฒนาการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ระหว่างวันที่ 16 พฤษภาคม 2550 - 15 มีนาคม 2551

3.4 ระยะที่ 4 การประเมินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ระหว่างวันที่ 16 มีนาคม 2551 - 31 มีนาคม 2551

4. ตัวบ่งชี้การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ตัวบ่งชี้ที่ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติที่ผู้วิจัยและคณะครูโรงเรียนบ้านสร้างแก้วพิจารณาคัดเลือกจากการศึกษาสภาพการปฏิบัติและความต้องการในการประกันคุณภาพภายในตามกรอบมาตรฐานการศึกษาชาติ จำนวน 3 มาตรฐาน 5 ตัวบ่งชี้ คือ

4.1 มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ทั้งในฐานะพลเมือง/พลโลก

4.1.1 ตัวบ่งชี้ที่ 23 การส่งเสริมให้ผู้เรียนดำเนินชีวิตโดยวิจจริต

4.1.2 ตัวบ่งชี้ที่ 29 การส่งเสริมให้ผู้เรียนปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย

4.2 มาตรฐานที่ 2 แนวทางการจัดการศึกษา

4.2.1 ตัวบ่งชี้ที่ 7 การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้

4.2.2 ตัวบ่งชี้ที่ 11 การพัฒนาสื่อเพื่อการจัดการเรียนรู้

4.3 มาตรฐานที่ 3 แนวทางการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ / สังคมแห่งความรู้

4.3.1 ตัวบ่งชี้ที่ 14 การส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

วิธีการดำเนินการวิจัย

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน

เป็นเอกสารที่คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในร่วมกันสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นเอกสารคู่มือสำหรับครูนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งสาระสำคัญของเอกสารเล่มนี้ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนบ้านสร้างแก้ว การกำหนดยุทธศาสตร์สำหรับการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน การเลือกยุทธศาสตร์สำคัญสำหรับการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนการกำหนดตัวชี้วัดสำคัญเพื่อการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการกำหนดความรับผิดชอบและการจัดทำรายละเอียดของตัวชี้วัด การกำหนดเป้าหมาย และโครงการหรือกิจกรรมสำคัญ และการตรวจติดตาม และการประเมินผล

2. แบบสอบถามสภาพการปฏิบัติและความต้องการปรับปรุง พัฒนาการประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าสอบถามเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติและความต้องการปรับปรุง / พัฒนาการประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของชาติแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3. แบบประเมินการประกันคุณภาพภายใน เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า สอบถามเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานในการประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ แบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันในการประกันคุณภาพภายใน เก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2550-15 มีนาคม 2550 โดยให้ครูเป็นผู้ตอบแบบสอบถามปฏิบัติ ความต้องการปรับปรุงพัฒนาการประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

2. การเตรียมการเพื่อพัฒนาการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน เก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 16 มีนาคม 2550 - 15 พฤษภาคม 2550 โดยใช้แบบบันทึกการประชุม

3. การพัฒนาการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน เก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 16 พฤษภาคม 2550 - 15 มีนาคม 2551 เป็นช่วงวิจัยปฏิบัติการ 2 วงรอบ แต่ละรอบเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการสะท้อนผลโดยใช้แบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์

4. การประเมินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน เก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 16 มีนาคม 2551 - 31 มีนาคม 2551 โดยให้ครูเป็นผู้ตอบแบบประเมินการประกันคุณภาพภายใน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันในการประกันคุณภาพภายใน

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถามสภาพการปฏิบัติและความต้องการปรับปรุงพัฒนาการประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของชาติทุกฉบับหลังจากนั้นนำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์และถูกต้องมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย

2. วิเคราะห์ผลการเตรียมการเพื่อพัฒนาการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากแบบบันทึกการประชุมและบันทึกการทำงาน มาวิเคราะห์โดยวิธี การบรรยายเชิงคุณภาพ

3. วิเคราะห์ผลการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากแบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์แต่ละวงรอบ มาวิเคราะห์โดยวิธีการบรรยายเชิงคุณภาพ

4. วิเคราะห์ผลการประเมินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบประเมินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนทุกฉบับหลังจากนั้นนำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์และถูกต้องมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติพื้นฐานได้แก่

1.1 ค่าเฉลี่ย

1.2 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติ เพื่อการวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือได้แก่

2.1 ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง IOC

2.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามใช้ค่าความสอดคล้องภายในแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา

2.3 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม โดยใช้ Item - total correlation

ผลการวิจัยและวิจารณ์ผลการวิจัย

ผลการวิจัยและวิจารณ์ผลการวิจัยมีดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและความต้องการในการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน มีสภาพการปฏิบัติและมีความต้องการปรับปรุง/พัฒนาการประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาชาติอยู่ในระดับมาก ทั้ง 3 มาตรฐาน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะโรงเรียนได้ผ่านการประเมินคุณภาพการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) รอบแรกมาแล้ว ทำให้คณะครูและผู้บริหารโรงเรียนคนเดิมมีความตระหนักในเรื่องการประกันคุณภาพภายในเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพการศึกษายกนอกรอบสอง จึงได้วางแผนในการเตรียมการรับประเมินภายนอกไว้ก่อนที่ผู้วิจัยจะมารับตำแหน่ง ณ โรงเรียนแห่งนี้ รวมทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ได้ให้ความสำคัญในระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษามีการประชุม/อบรมบุคลากรของทุกโรงเรียนและแจกเอกสารที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง เช่น คู่มือการดำเนินงานการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา(สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 (2549 : 1- 75) ดังนั้นเมื่อผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาสำรวจสภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนา/ปรับปรุงในการประกันคุณภาพภายใน ผลการศึกษาจึงพบว่าบุคลากร

ของโรงเรียนมีสภาพการปฏิบัติและมีความต้องการปรับปรุง/พัฒนาการประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาชาติทั้ง 3 มาตรฐาน อยู่ในระดับมากทุกมาตรฐาน สอดคล้องกับ ศิริลักษณ์ สกลนุรักษ์ (2548 : 52-58) ที่ได้ศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาที่ได้รับการประเมินภายนอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2 พบว่า สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. การพัฒนาการประกันคุณภาพภายใน การดำเนินงานทั้ง 2 วงรอบทำให้การพัฒนาการประกันคุณภาพภายในทั้ง 5 ตัวบ่งชี้ คือ การส่งเสริมให้ผู้เรียนดำเนินชีวิตโดยวิถีสุจริต การส่งเสริมให้ผู้เรียนปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อเพื่อการจัดการเรียนรู้ และการส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน มีผลการพัฒนาเป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ทุกตัวบ่งชี้ ทั้งนี้เป็นเพราะการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนในครั้งนี้ได้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นกลยุทธ์สำคัญในการพัฒนา ซึ่งการวิจัยเชิงปฏิบัติการจะเน้นผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงอย่างมีแบบแผน อันเนื่องมาจากความร่วมมือของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการคิดร่วมกัน วางแผนร่วมกัน ปฏิบัติงานร่วมกัน และประเมินร่วมกัน (ส.วาสนา ประมวลพฤกษ์, 2538 : 2) โดยมีกระบวนการของการวางแผน ปฏิบัติตามแผน สังเกตและเก็บรวบรวมข้อมูลสะท้อนผลการปฏิบัติเพื่อปรับปรุงแผนในการแก้ปัญหาหรือพัฒนางานอีกครั้ง จนกว่าจะได้ผลเป็นที่น่าพอใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นจึงทำให้ผลการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ทุกตัวบ่งชี้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการของหลายๆ คน เช่น อาทิตย์ ภิรมย์ไกรภักดิ์ (2547 : 63-66) กฤษณา นากลาง (2547 : 110-115) และถาวร ไชยชนะนิจ (2547 : 141-148) ที่มีผลการวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่วางไว้

3. การประเมินการประกันคุณภาพภายใน การประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนบ้านสร้างแก้วตาม

มาตรฐานการศึกษาชาติ ทั้ง 3 มาตรฐาน มีผลการประเมินการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกมาตรฐาน ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากเหตุผลที่กล่าวไว้ในข้อ 1 คือ ครูทุกคนมีความตระหนักในเรื่องการประกันคุณภาพภายในเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกรอบสอง จึงได้วางแผนเตรียมการรับประเมินภายนอกไว้แล้ว สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อารยา นารคร (2548 : 75-76) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นสถานภาพของโรงเรียนภายหลังได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา(สมศ.) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่า สถานภาพของโรงเรียนภายหลังที่ได้รับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและการศึกษามีผลการประเมินภายในทุกมาตรฐานอยู่ในระดับ “มาก” และนอกจากนี้แล้วอาจเป็นเพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ได้ให้ความสำคัญในระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา มีการประชุม/อบรมบุคลากรของทุกโรงเรียนและแจกเอกสารที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในให้โรงเรียนได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และยังมีอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้มีผลการประเมินการประกันคุณภาพภายในเป็นเช่นนี้น่าจะเป็นเพราะในปีการศึกษา 2550 โรงเรียนได้ดำเนินงานพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการด้วย ดังที่ได้กล่าวไว้ในข้อ 2 จึงทำให้ผลการประเมินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน ตามมาตรฐานการศึกษาชาติทั้ง 3 มาตรฐานในครั้งนี้ มีผลการประเมินการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและความต้องการในการประกันคุณภาพภายใน

1.1 มาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ทั้งในฐานะพลเมือง พลโลกโรงเรียนมีสภาพการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในอยู่ในระดับมาก มีความต้องการปรับปรุงการพัฒนาในระดับมาก

1.2 มาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐาน ที่ 2 แนวทางการจัดการศึกษา โรงเรียนมีสภาพการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในอยู่ในระดับมาก และมีความต้องการปรับปรุง/พัฒนาในระดับมาก

1.3 มาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานที่ 3 แนวทางการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ / สังคมแห่งความรู้ โรงเรียนมีสภาพการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในอยู่ในระดับมาก และมีความต้องการปรับปรุงพัฒนาในระดับมาก

2. การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายใน

2.1 การส่งเสริมให้ผู้เรียนดำเนินชีวิตโดยวิถีสุจริตนักเรียนส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมในการพูดที่ดีเป็นที่พึงพอใจของครู ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน

2.2 การส่งเสริมให้ผู้เรียนปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตยนักเรียนส่วนใหญ่ สามารถปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตยได้ดี เป็นที่น่าพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย

2.3 การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้สภาพแวดล้อมของโรงเรียนบ้านสร้างแก้วทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน มีสภาพที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้

2.4 การพัฒนาสื่อเพื่อจัดการเรียนรู้คุณครูทุกคนสามารถผลิตสื่อการเรียนการสอนได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ และนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้

2.5 การส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนครูทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน สามารถทำวิจัยในชั้นเรียนและเขียนรายงานการวิจัยได้ถูกต้องตามรูปแบบที่กำหนดได้

3. การประเมินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน

3.1 มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ทั้งในฐานะพลเมืองพลโลก มีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

3.2 มาตรฐานที่ 2 แนวทางการจัดการศึกษามีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

3.3 มาตรฐานที่ 3 แนวทางการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้สังคมแห่งความรู้มีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีจาก ดร.ศิริ ถืออสนา ประธานกรรมการที่ปรึกษา ดร. เนตรชนก จันทร์สว่าง และ นายประยงค์ ศรีทรัพย์ กรรมการที่ปรึกษา ที่ได้ให้คำแนะนำช่วยเหลือตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณา นากลาง. (2547). การพัฒนาการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียน ขวาววิทยาคาร อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม.มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1, สำนักงาน. (2549). คู่มือการดำเนินงานการพัฒนากระบวนประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา. มหาสารคาม : โรงพิมพ์ หยกศึกษาภัณฑ์และการพิมพ์.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2544). เอกสาร การประเมินผลภายในของสถานศึกษาตามมาตรฐาน การศึกษาการออกแบบระบบการประเมินผลภายใน. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา.
- _____. (2545). การปฏิรูปการศึกษาไทย/ศ.ดร.เกษม วัฒนชัย. กรุงเทพฯ : 21 เซ็นจูรี่.
- ถาวร ไชยชนะนิจ. (2547). การพัฒนาการดำเนินงานจัดเก็บ ข้อมูลสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนบ้านดงบัง อำเภอกอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทดสอบทางการศึกษา, สำนัก. (2545). การประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้น พื้นฐาน. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, สำนักงาน.

(2546). รายงานการประเมินคุณภาพภายนอก
สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบแรก (พ.ศ.
2544 - 2548) โรงเรียนบ้านสร้างแก้ว. กรุงเทพฯ :
สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ
การศึกษา.

วิชาการ, กรม. (2545). ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
ภายในสถานศึกษา : กรอบและแนวการดำเนินงาน.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

ศิริ ถีอาสนา. (2549). การพัฒนาระบบประกันคุณภาพ
ภายในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน โดยใช้หลักการวิจัย
เชิงปฏิบัติการ : กรณีศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ด.
ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ศิริลักษณ์ สกลนุรักษ์. (2548). การดำเนินการประกัน
คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาที่ได้รับ
การประเมินภายนอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ
ศึกษาขอนแก่น เขต 2. การศึกษาอิสระ ศษ.ม.
ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ศึกษาศิการ, กระทรวง. (2542). แนวทางการปฏิรูปการศึกษา
ของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว.

_____. (2545). เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2544 : การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตาม
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
คุรุสภา ลาดพร้าว.

ส.วาสนา ประवालพฤกษ์. (2538). นักวางแผนวิจัยปฏิบัติการ
(The action research planner). กรุงเทพฯ.
กรมวิชาการ.

อาทิตย์ ภิรมย์ไกรภักดิ์. (2547). กระบวนการประกัน
คุณภาพภายในของการบริหารวิชาการโรงเรียนที่
จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในอำเภอเขาสวนกวาง สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 4.
การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม :
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อารยา นารคร. (2548). ศึกษาความคิดเห็นสถานภาพของ
โรงเรียนภายหลังได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก
จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมิน
คุณภาพการศึกษา (สมศ.) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาขอนแก่น เขต 5. การศึกษาค้นคว้าอิสระ
กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.